

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 10. april 2024
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Søren Rams Rasmussen
Sagsnr.: 2024-03799
Dok.: 3204200

Besvarelse af spørgsmål nr. 782 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 782 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 13. marts 2024. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Peter Hummelgaard

/

Morten Holland Heide

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 782 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for, om han mener, det er hensigtsmæssigt, at demente som ikke ved, de har begået en forbrydelse, skal igennem retssystemet på sædvanlig vis, eller om der er behov for at udvikle en anden procedure for at gøre skaderne ret overfor offeret, de pårørende, ansatte el. lign., og vil ministeren redegøre for, om det er hensigtsmæssigt at varetægtsfængsle en svært dement person på en psykiatrisk afdeling, ligesom ministeren bedes redegøre for, hvilke afsoningsmuligheder man har til en så dement person, jf. artiklen ”Hans far er varetægtsfængslet for et dødsfald, han ikke husker”, fra www.tvsyd.dk den 22. februar 2024?”

Svar:

1. Reglerne om varetægtsfængsling og varetægtsfængsling i surrogat er nærmere beskrevet i Justitsministeriets besvarelse af 3. april 2023 af spørgsmål nr. 386 (Alm. del) og besvarelse af 9. november 2023 af spørgsmål nr. 143 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, hvortil der henvises.

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet et bidrag om den konkrete sag fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”Rigsadvokaten har anmodet Statsadvokaten i Viborg om en udtalelse. Statsadvokaten i Viborg har anmodet Sydøstjyllands Politi om en udtalelse.

Sydøstjyllands Politi har oplyst, at sagen vedrører vold af særlig rå, brutal eller farlig karakter under særdeles skærpende omstændigheder efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1.

Sigtede blev fremstillet i grundlovsforhør den 11. december 2023. Han blev varetægtsfængslet af hensyn til retshåndhævelsen i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, idet byretten fandt, at der forelå en særligt bestyrket mistanke om, at den sigtede har begået en af de omfattende lovovertrædelser, der efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage, og at hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod. Varetægtsfængslingen skete i surrogat i medfør af retsplejelovens § 765, stk. 2.

Byrettens kendelse blev, på vegne af sigtede, køret til Vestre Landsret med påstand om løsladelse. Vestre Landsret stadfæstede den 12. december 2023 byrettens kendelse om varetægtsfængsling i surrogat. Sigtede er fortsat varetægtsfængslet.

Sagen verserer således fortsat.”

2. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålets del om afsoningsmuligheder for demente indhentet et bidrag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, der har oplyst følgende:

”Udgangspunktet for dømte, der er 18 år eller derover, er, at ubetinget fængselsstraf afsnes i fængsel eller arresthus.

Ubetinget fængselsstraf kan dog efter reglerne i straffuldbyrdslovens § 78 i særlige tilfælde fuldbyrdes på f.eks. et hospital, en psykiatrisk afdeling eller en institution uden for kriminalforsorgen, hvis der foreligger særlige hensyn til den dømte, som taler for en sådan anbringelse.

Det følger således af straffuldbyrdslovens § 78, stk. 1, nr. 1 og 2, at der kan træffes afgørelse om anbringelse uden for fængsel eller arresthus, når den dømte har behov for særlig behandling eller pleje, som i væsentlig grad kan tilgodeses i den pågældende institution mv., og når der på grund af den dømtes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder er særlige grunde til ikke at anbringe eller beholde den dømte i fængsel eller arresthus. Det er en forudsætning for anbringelse, at afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus, jf. nr. 3.

Det vil bero på en konkret vurdering, hvorvidt en dømt, der lider af demens, vil kunne anbringes efter straffuldbyrdslovens § 78.”

3. Demente har nogle særlige udfordringer, der skal tages højde for i det strafferetlige system. Det er bl.a. sådan, at demente typisk ikke varetægtsfængsles i en arrest, men ofte på en institution eller i egnet hjem (varetægtsfængsling i surrogat). Desuden vil en tiltalt, der lider af demens, efter omstændighederne kunne idømmes andre foranstaltninger end straf, jf. straffelovens § 68 (personer, der frifindes for straf i medfør af straffelovens § 16) og § 69 (personer, der ved den strafbare handling foretagelse i øvrigt befandt sig i en tilstand, der var betinget af mangelfuld udvikling, svækkelse eller forstyrrelse af de psykiske funktioner).

Samtidig er der som nævnt ovenfor i særlige tilfælde mulighed for at fuldbyrde ubetinget fængselsstraf på f.eks. et hospital, en psykiatrisk afdeling eller en institution uden for kriminalforsorgen, hvis der foreligger særlige hensyn til den dømte, som taler for en sådan anbringelse. Det er en forudsætning for en sådan anbringelse, at afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for kriminalforsorgens institutioner.

Reglerne er udtryk for en afvejning af forskellige hensyn. Vi har et ansvar for at sikre, at personer, der lider af demens, mødes på den rigtige måde i det strafferetlige system. Samtidig har vi som samfund også et ansvar for at sætte ind over for kriminalitet, herunder et ansvar for at sikre, at der ikke sker yderligere lovovertrædelser, at lovovertrædelser kan efterforskes og retsforfølges, samt at personer, der bliver ofre for forbrydelser, føler, at samfundet står på deres side.

Jeg synes, at det er fornuftigt, at der i det strafferetlige system er mulighed for at tage de nødvendige hensyn til den enkelte gerningspersons personlige forhold.